

ОРЕЛЪТ С ПРОСТРЕЛЯНИ КРИЛЕ - АНГЕЛ МЛАДЕНОВ - ПИЗИ

Една рано заглъхнала лира от известния видински род Младенови!

Сред многото достойни граждани, които Видин е родил, на почетно място трябва да бъде поставен нежният лирик Ангел Младенов - Пизи. Той е роден през 1888 г. и е четвъртият брат на българския учен езиковед акад. Стефан Младенов. По-малкият с осем години Ангел, притежавал нежна душа и богата душевност, която изливал в нежни рими, преминавали през всички фази на поетичното страдание и възторзи ...

Името и личността на Ангел се „губят“ някак си между по-известните имена от рода на прочутия видински бакърджия Младен Стоянов. Бащата, този скромен труженик- „роб и цар на ба-къра“ е имал шест сина и една дъщеря. Най-големият е бъдещият академик Стефан Младенов. Другите братя са Тодор, Илия (Личко), Димитър, Ангел и Георги. Дъщерята се казвала Иванка и била омъжена за богатия видински търговец Христо Рафич. Бащата Младен, заедно с трима от синовете си Тодор, Личко и Димитър били истински бакърени ювелири. Младен имал прозвището „цар на бакъра“! Но в същото време бил и „роб на бакъра“. Въпреки че е бил много богат и имал десетина работници и чираци, той продължавал с тримата си сина с усърдие да очуква медната ламарина.

Освен известният по-късно академик Стефан Младенов, другите двама братя, Ангел и Георги, също били пристрастени към науката. Най-малкият Георги е първият български инженер завършил специалността „фина керамика“ в Германия. Той бил женен за дъщерята на собственика на първата фабрика в България за промишлена керамика „Изида“. Предприемчивата фамилия на Младенови са едни от пионерите в зараждащата се промишленост в града. Георги Младенов е създателят на първата порцеланова фабрика в България - „Бонония“, чието производство задоволявало нуждите на страната и се търсело и в чужбина.

Най-злостастна и трагична е била съдбата на Ангел Младенов - Пизи, четвъртият брат от голямата видинска фамилия.

След завършването на видинската Скобелева гимназия, Ангел постъпва в Софийския университет, където завършва „Българска филология“. След като се дипломирал се завърнал в същата гимназия, която е завършил и преподавал български език и литература.

През 1905г, едва 17-годишен, все още ученик, издава първата си стихосбирка, озаглавена „Стихове“. В нея порасналото вече момче възпява болката, величието, мъката, безсмъртието, любовта, съмнението и страданието - чувства така характерни за душевния мир на всеки начинаещ млад поет.

Има някаква символика и пророческа обреченост в стиховете на много поети, които в рими сякаш чертаят пътя на собствената си участ. Ангел Младенов пише с горест:

„Какви ли неволи в света ще изпитам Ил смърт ще ме ранна сполети! В борба с тъмата аз все ще летея Тъй както орелът лети.“

С присъщия реквизит за всички поети - символисти и душата на Ангел Младенов - Пизи се терзае от болка за „света препълнен със зло, неправди, тегло - черна нощ ...“, за да търси „... далечен, свещен кръстопът...“, незнайно къде! Така неясно „философски“ объркано, възприема нещата от живота всяко поетично дарование, когато е само на 17 години.

„Обземам често от тъги изпивах аз В песни мойта болка тежка И сещах в себе си

веднага аз Мощ и лекост безконечна" Както е присъщо за всички поети символисти, с нежни, рани-ми души, при първите лични успехи, или при досег с чудната магия на любовта, сменят миньорното настроение и изливат трелите си с „новонагласената гусла ..."

Макар и подтиснат от своята „безнадеждност", Пизи призовава приятелите си: „Бъдете оптимисти, па макар и донкихотов-ци" и сам признава, че пише, „...защото страда и няма кому да изплаче своята болка ...!".

Втората стихосбирка на Ангел Младенов, е издадена през 1909 г. или четири години след първата и е озаглавена „Могили". Тя се състои от две части: „В самота" и „Ние двамата".

Книгата е отпечатана в печатница „Конов С-ие Логофетов" във Видин и всяка част съдържа по 20 стихотворения.

Неправдите в обществото, партизанските колизии и ежби в политиката като постоянен спътник в живота на младата българска държава, отекват най-болезнено в душите на поетите. Раздвоен между любовта към Родината и нелицеприятните антагонистични вътрешни проблеми на страната, лиричната натура на Пизи стига до отчаянието и търси спасение в себежертвата. Подобно на един свой, велик събрат по перо и Пизи достига до извода, че е най-добре, „... в редовете на борбата, дасинайдаи аз гробът ...", че само така може да бъде полезен на Родината.

Тези чувства А. Младенов е отразил в стихотворението си „Отчаяние". То възплащава емоции, които не би трябвало да са характерни и да тровят сърцето на един 21-годишен младеж:

„Из ден в ден отпадат сили
Покой душата ми жадува Ела,
о смърт, па нека гнили
Останки червеи да пируват"

Но с поривите на младостта са преодолени черните мисли и песимизма. Те отстъпили място на светли мечти за красотата, преминаваща през аромата на розите и любовта.

В малкия провинциален град, където всички се познават, Пизи се откроявал като приятен събеседник. Духовит разказвач, той се превръщал в „душата" на всяка компания, в многото уютни кръчмички във Видин.

С вечно „залепналата" цигара на устните, Пизи с вдъхновение разказвал за поривите на младата душа и с патос рецитирал откъси от модерната тогава „Ода на младостта" от Адам Мицке-вич:

„О, младост, приший ми крила,
На мойто възторжено рамо ..."

В новата му стихосбирка миньорния тон е изчезнал, сякаш никога не го е имало, защото е отстъпил място на вярата и оптимизма, които любовта и надеждите събуждат във всяка душа. Любовта - „вечната и святата", това велико чувство, което „жари" само най-нежните фибри в душата на човека и за което точно определение досега все още никой не е успял да даде... е осенило цялата същност на младия видински поет! В ранната си младост, преминал през болките и страданията, терзан от своите съмнения, Пизи може би е „облагородил" тези негативни чувства, прочитайки квалификацията за любовта, направена от френския литературен критик Сент Бьов.

Когато Адела Юго (съпруга на Виктор Юго - б.а.), станала любовница на първия му приятел, при дългото политическо изгнание на мъжа ѝ в Англия, след много и страстни нощи веднъж го попитала: "Приятелю и все пак какво е любов?" Сент Бьов се позамислил малко и отговорил: "Не мога да ти кажа точно, но има ли големи терзания,

безсънни нощи и много сълзи, това сигурно е любов...!" Точно такива бурни чувства са вилняли и в душата на Ангел Младенов- Пизи, когато е създавал новата си стихосбирка.

В стихотворенията му „Ние двамата“, „Снежинки“, „Копнежи“ звученето е ново, оптимистично, вдъхновено, отразяващо обновената му от магическата сила на любовта душа:

„В очите ти, загледана без власт Душата ми бленува и мълчи - О, миг на щастие, на молитви час! Очите ти - две хубави очи ...“

Пизи е само на 28 години, любовта го е превърнала във волен орел, готов да литне в безбрежните висини на живота и да изпие пълната чаша на щастието, „...в колесница от златни лъчи ...“!

Но, избухва Балканската война, а Пизи знае стихът на Петьо-фи:

„За любовта, бих дал свободата, Но, за свободата на Отечеството, бих жертвал си живота“

Ангел Младенов е първи в редиците за защита на Родината. Заминавайки за фронта, той поставя стихотворението за своята любов („Очите ти - две хубави очи“) в горния джоб на куртката си отляво - до сърцето. Точно през този джоб, при рубежа на кота 1948 „Червената стена“ край Битоля, вражески куршум през 1916 г. пронизва любовта и сърцето на този голям родолюбец и поет, останал дълги години неизвестен за своите съграждани и за литературна България.

Един волен орел с простреляни криле, една нежна лира е безвъзвратно пречупена! Жестокият ваяк на войната е смачкал не само един човек, но и един поет ...

Ангел Младенов е бил женен за Василка Казанджиева от Кюстендил и са живеели във Видин. Не са имали деца. За съжаление, нито в Държавния архив, нито при племенниците на поета (Никола Киров и Маргарита Тодорова - б.а.) са останали снимки на Ангел Младенов. Според адвоката Вълчо Даскалов, Пизи е бил „висок, строен, с голямо чело и приличал на най-големия си брат Стефан“!

Лично познавах четиримата братя, както и сина на Тодор -Гошо (Мон Блан - както го наричаха - б.а.) с когото бяхме добри приятели.

Всички бяха с висок ръст приблизително два метра и всички си приличаха в чертите на лицето. По аналогия с тях и в съчетание с нежните строфи в стихосбирките на Пизи, се мъчех да си представя образа на този вдъхновен видински поет, незаслужено забравен от своите съграждани.

През 2002 г. известният видински интелектуалец, писател, публицист и общественик Петър Хаджипетров, напуснал този свят твърде рано (Мир на праха му), издири и публикува 43 стихотворения на Пизи в малка книжка озаглавена „Замислена есен“. Жалко, че същата е издадена в малък тираж и не е достигнала до масовия читател. В нея съставителят Петър Хаджипетров пише: Присъдата, че напомня по нещо Яворов е справедлива само донякъде. Просто преди Пизи сме познавали Яворов и за нас неговата Пленителна поезия е станала мит, легенда. Стихотворенията на Яворов и Пизи са написани и издадени почти по едно и също време. По строфика, по кострук-ция, по образност, а и по още много други неща те не си приличат. „Хала“, „Градушка“и „Очите ти ...“и „Две хубави очи“ си приличат само по едно - по мотив и идея. В останалите стихове на Ангел Младенов - Пизи се чувства целият реквизит на българските поети - символисти!“ (Рег. библиотека - Видин, Младенов А. Пизи, „Замислена есен“, Шумен, 2002 г., стр. 58). Да, има известна прилика в ритмиката, в разполагането на

строфите и най-вече в дълбоките чувства и емоционалност бушували в душите на авторите, когато са ги създавали. Но, за плагиатство от която и да е страна, изобщо не може да се мисли!... Видин и неговите жители трябва да се гордеят със своя голям съгражданин Ангел Младенов. Името му с нищо не е увеко-вечено. Но според мен надписът „Величието на Родината се гради върху костите на ония, които достойно живяха и умряха за нея“, поставен на паметника на централния площад, може да звучи съкровено, лично само за него...

от книгата "Градът на завоя" на Йоцо Йоцов